

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 30 mei 2023
Betreft Voortgang dorpenaanpak

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de voortgang van de dorpenaanpak, zoals toegezegd in mijn brief van 30 januari jl.¹. Samen met de gemeente Eemsdelta en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) heb ik vorig voorjaar besloten om in vier dorpen te beginnen met de door hen ontwikkelde dorpenaanpak. Het gaat om de dorpen Garrelsweer, Zeerijp, Leermens en Wirdum.

Afgelopen week bezocht ik samen met de regisseur van de Dorpenaanpak, de bouw-hub in Garrelsweer. Vanuit deze bouw-hub worden benodigde bouwmaterialen via lichtere vervoersmiddelen naar de verschillende bouwlocaties in het dorp gebracht, hiermee wordt de overlast voor bewoners in het dorp zoveel mogelijk beperkt. De bouw-hub wordt daarnaast ook gebruikt als gezamenlijke werkplek voor NCG en de gemeente Eemsdelta. Zij werken hier, met de nieuw aangestelde regisseur, sinds de start in maart nauw met elkaar samen, waardoor meer eenduidigheid richting bewoners ontstaat.

De NCG en de gemeente werken per adres met een planning die niet alleen voor hen zichtbaar is, maar ook voor de betreffende bewoner. Hierdoor is het voor alle partijen helder wat er wanneer zal gebeuren en stellen we de bewoner centraal. Eventuele belemmeringen worden zo eerder ontdekt waardoor er op tijd kan worden ingegrepen. Ik ben positief over deze manier van werken en vind het vooral goed om te zien dat problemen die zich voordoen op praktische wijze worden aangepakt.

Regisseur dorpenaanpak

Bij mijn bezoek aan de bouw-hub heb ik nader kennisgemaakt met de regisseur die speciaal voor de dorpenaanpak is aangesteld. Hij zorgt ervoor dat bewoners voldoende betrokken zijn bij de versterking van hun woning en ook dat de communicatie naar de bewoners goed is. Goede communicatie is immers essentieel om bewoners ook echt te kunnen ontzorgen bij de versterking van hun huis. Hij heeft ruim mandaat en financiële middelen om problemen die zich voordoen snel op te lossen. De regisseur werkt hierbij nauw samen met de gemeente Eemsdelta.

Dorpenaanpak als andere aanpak

¹ Tweede Kamer 33529, nr. 1118

Programma DG Groningen en Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO / 27517654

Een belangrijke verbetering van de dorpenaanpak is dat het dorp in zijn geheel wordt versterkt; straat voor straat. Bewoners weten hierdoor al ruim van tevoren wanneer ze aan de beurt zijn en ze krijgen maar één periode de overlast van aanwezige bouwvakkers in de straat. Ook zijn bewoners veel meer betrokken bij de versterking van hun woningen. Zij hebben meer inspraak bij zowel de voorbereiding als de uitvoering van hun versterkingsoperatie.

Elk dorp in de dorpenaanpak kent een dorpesteam, waaraan NCG en de gemeente Eemsdelta samen deelnemen. In alle vier de dorpen is het team fysiek aanwezig. De teams zorgen in samenspraak met de bewoners voor de voorbereiding, begeleiding en uitvoering van alle maatregelen die nodig zijn voor de versterking.

Op dit moment wordt bovenstaande werkwijze alleen nog binnen de dorpenaanpak ingezet, maar het is nadrukkelijk de bedoeling om vanaf dit najaar, daar waar het kan, ook op andere plekken op deze manier te gaan werken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de meerwaarde van gebiedsgericht werken, het organiseren van een inloopspreekuur en bewoners goed betrekken bij de planning.

Soepeler afhandeling

NCG investeert daarnaast ook in betere beslissingen van bij de dorpenpak betrokken medewerkers, bijvoorbeeld door training en intervisie. En alle bewonersbegeleiders binnen NCG hebben met maatregel 10 uit de kabinetreactie 'Nij Begun' ruimer financieel mandaat gekregen voor het oplossen van knelpunten. Dit is mede een onderdeel van de verbeteraanpak van NCG, waarover ik uw Kamer in het kader van de kabinetsreactie op de aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie ook heb geïnformeerd².

Draagvlak en participatie bewoners

Voor draagvlak en herstel van vertrouwen bij bewoners is nodig dat zij echte invloed hebben op de keuzes die gemaakt moeten worden in de versterking. Er worden op dit moment in alle vier de dorpen gesprekken gevoerd over hoe de inwoners hier invulling aan zouden willen geven. NCG en de gemeente Eemsdelta helpen de bewoners hierbij door met hen door te nemen welke vormen van participatie er zijn en wat daar de voor- en nadelen van zijn. Het uitgangspunt is dat de bewoners in alle dorpen zwaarwegend advies uitbrengen aan het dorpesteam, waar NCG en de gemeente deel van uit maken. De vertegenwoordigers van Actieteam Aardbevingen Garrelsweer hebben al aangegeven een klankbordrol te willen (blijven) vervullen. Uiterlijk in augustus

² Tweede Kamer 2022/2023, 2023Z07612

zullen er ook in Zeerijp, Leermens en Wirdum nadere afspraken over bewonersparticipatie worden gemaakt.

Wegnemen moeilijk uitlegbare verschillen

Zoals uw Kamer weet, vind ik het belangrijk dat moeilijk uitlegbare verschillen tussen bewoners zoveel mogelijk worden weggenomen. Voor specifiek de dorpenaanpak maakt NCG per dorp een inventarisatie van de verschillen en bekijkt welk maatwerk nodig is om die aan te pakken. NCG gaat hierover met de bewoners in de vier dorpen in gesprek op dorps-, straat- en individueel niveau.

Via het bieden van maatwerk is het intussen gelukt om in samenwerking met NCG, gemeente en woningcorporaties de verschillen in de Derk Boeremastraat in Appingedam en de Ommelanderstraat en een deel van de Blinkerdlaan in Ten Boer op te lossen. Bewoners van deze straten hoeven hier nu niet langer in onzekerheid te verkeren over de versterking van hun huizen en krijgen allen de keuze voor sloop-nieuwbouw aangeboden.

Moeilijk uitlegbare verschillen bestaan helaas op veel plekken in de versterkingsoperatie. Daarom heb ik de commissie Van Geel ingesteld om mij hierover te adviseren. Over de samenstelling en opdracht van deze commissie heb ik uw Kamer op 30 januari en 29 maart jl. geïnformeerd.³ De Commissie Van Geel heeft bewoners gevraagd om hun voorbeelden, signalen en suggesties over hoe om te gaan met verschillen te mailen naar een speciaal in het leven geroepen mailadres. Ook is de commissie in gesprek met bewoners en betreft hen bij het vinden van oplossingen.

Planning dorpenaanpak

Op basis van het lokale plan van aanpak 2023 van de gemeente Eemsdelta zijn inmiddels op adresniveau dorpsversterkingsplannen gemaakt voor Garrelsweer, Zeerijp, Leermens en Wirdum. De bijbehorende conceptplanningen worden op bewonersavonden met de inwoners van deze dorpen besproken. Na de start van de eerste fase van de versterking in Garrelsweer in de week van 20 maart jl. is de planning dat om de week één of meer nieuwe adressen volgen. Zo komt de dorpsgerichte versterking in een vast, beheersbaar en voorspelbaar ritme. Vóór de bouwvak 2023 zijn 18 adressen in Garrelsweer in uitvoering. En worden 6 woningen versterkt opgeleverd, waarvan er nu al twee klaar zijn. Een coördinerend architect zal helpen met en zorg dragen voor het behoud van de ruimtelijke kwaliteit en historische waarde van het dorp.

³ Tweede Kamer 33 529, nr. 1118 en Tweede Kamer 33 529, nr. 1137

Programma DG Groningen en Ondergrond

Ons kenmerk
PDGGO / 27517654

Tegelijkertijd treft NCG voorbereidingen voor het bouwkundig versterken elders in Garrelsweer en de overige dorpen (zie bijlage 1). De doelstelling is dat vanaf Q1 2024 in alle vier de dorpen de bouwwerkzaamheden begonnen zijn. Dit vraagt tijdige beschikbaarheid van de versterkingsadviezen en herbeoordelingen in de dorpen. NCG geeft in de contacten met de betrokken ingenieurbureaus prioriteit om deze versterkingsadviezen per gebied - in plaats per los adres - beschikbaar te maken. NCG maakt met de ingenieurbureaus een zo concreet mogelijke opleverdatum van deze versterkingsadviezen en herbeoordelingen. In 2027 moet de versterking in de vier dorpen klaar zijn. Op deze wijze past de planning binnen wat passend is in het dorp en de andere delen van het versterkingsgebied. Ook daar wordt immers een beroep gedaan op de inzet van NCG-medewerkers en is voldoende bouwcapaciteit nodig om de versterking daar door te kunnen laten gaan.

Planning per dorp

Dorp	Start bouwkundig versterken	Versterken volledig afgerond
Garrelsweer	Q1 2023	Q2 2027
Zeerijp	Q1 2024	Q2 2027
Leermens	Q1 2024	Q4 2026
Wirdum	Q1 2024	Q2 2027

Verduurzaming

In de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Groningen heb ik aangegeven dat voor woningen die nog zwaar of middelzwaar versterkt moeten worden verduurzaming gelijktijdig met de versterking zal worden toegepast. NCG gaat daarbij uit van verduurzamen tot aardgasvrij gereed. Dit vanwege het uitgangspunt dat de voortgang van de versterking niet in gevaar mag komen, conform motie-Segers⁴. NCG biedt dit per direct aan voor woningen met een zware versterking en waarvan het uitvoeringsontwerp niet al dusdanig ver gevorderd is dat het de versterking teveel vertraagt. Dat geldt ook voor de woningen in de dorpenaanpak. Welke woningen met een middelzware versterking wel of niet kunnen worden meegenomen, werkt NCG op dit moment uit, vanwege het mogelijk effect op de voortgang van de versterkingsoperatie.

Over de verdere voortgang van de dorpenaanpak, de geleerde lessen en de wijze waarop daarvan gebruik wordt gemaakt bij de verdere gebiedsgerichte aanpak en

⁴ Tweede Kamer; 2022-2023: 36 200 XIII, nr 107

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Ons kenmerk
PDGGO / 27517654

hoe NCG, gemeenten en inwoners zich daar gezamenlijk op voorbereiden zal ik uw Kamer na de zomer informeren.

J.A. Vijlbrief
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

Bijlage 1: Stand van zaken voortgang in de vier dorpen

Garrelsweer

In Garrelsweer zijn de versterkingswerkzaamheden in week 12 (20 maart 2023) gestart bij het eerste adres, waarna de volgende adressen volgen. In maart 2023 heeft de aannemer een bouw-hub in gereedheid gebracht. Om overlast in het dorp zo veel mogelijk te beperken werken het dorpssteam en de aannemer vanuit deze hub, waarbij benodigde bouwmaterialen via lichtere vervoersmiddelen naar de verschillende bouwlocaties in het dorp worden gebracht. Een bouw-hub is ook voorzien voor de overige dorpen. De verwachting is dat het versterken van de eerste fase in 2025 is afgerond en de versterking in het dorp volledig is afgerond in het tweede kwartaal van 2027.

Niet alles verloopt vlekkeloos, maar bewoners in Garrelsweer zijn over het algemeen positief, zowel over hoe zij individueel betrokken worden, als over de dorpenaanpak als geheel. Dat is een sterke verbetering ten opzichte van de zomer van 2022 toen nog veel onduidelijk was, zoals de Nationale Ombudsman destijds constateerde.

Zeerijp

In Zeerijp is het startmoment van de uitvoering dorpenaanpak verschoven van eind Q4 2023 naar begin Q1 2024. Dit komt door enkele uitblijvende versterkingsadviezen en herbeoordelingen en door het uitwerken van de versterkingsadviezen naar uitvoeringsontwerpen. In de praktijk betekent dit een vertraging van de start van enkele weken. Dit startmoment is ook met bewoners besproken. De verwachte einddatum van de versterking in Zeerijp blijft staan op

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Ons kenmerk
PDGGO / 27517654

Q2 2027. NCG heeft onlangs een project review gedaan die aantoonde dat de planning robuust is, hetgeen zorgt voor een beheersbare en voorspelbare start van de dorpenaanpak in Zeerijp. Het dorpssteam is inmiddels gehuisvest in het dorp en laagdrempelig toegankelijk. Na gesprekken met het dorp is een alternatieve geschikte locatie voor de bouw-hub gevonden. Voor Zeerijp heeft zich inmiddels een voldoende aantal aannemers gemeld waarmee de aannemersselectie door bewoners is opgestart. Dit zal in juni 2023 worden afgerond.

Leermens

Ook in Leermens wordt in Q1 2024 gestart met de werkzaamheden aan de huizen en tot die tijd verloopt het proces gelijk aan Zeerijp en Wirdum. Voor Leermens lopen inmiddels gesprekken met het dorp over de locatie voor de tijdelijke huisvesting en de bouw-hub. Volgens planning is eind 2026 de versterking in Leermens afgerond. Het keuzeprocess voor de aannemer door de bewoners is gestart in mei en eindigt half juni 2023. Daarvoor hebben zich voldoende kandidaten gemeld. Het dorpssteam is in het dorp aanwezig in het gebouw van de ijsvereniging.

Wirdum

Voor Wirdum is het doel om in Q1 van 2024 te starten met de werkzaamheden. De werkzaamheden zijn dan medio 2027 afgerond. Een tijdelijke huisvestingslocatie is bepaald en de vergunningprocedure is gestart. Het proces om te komen tot een gezamenlijke aannemersselectie door de bewoners is inmiddels afgerond en de aannemer is bekend. Verder wordt er gewerkt aan het verkrijgen van de juiste vergunningen, het afstemmen van ontwerpen met individuele bewoners en het inrichten van een inlooplocatie voor bewoners waar zij terecht kunnen met vragen omtrent de versterking. NCG en gemeente zijn al wel op een tijdelijke locatie in het dorp aanwezig, een definitieve locatie volgt met de bouw-hub.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Ons kenmerk
PDGGO / 27517654